

องค์ความรู้จากลักษณะจิตรกรรมประเพณีไทย ผู้การเดินทางแห่งการสร้างสรรค์ศิลปะของ

ศิริชัย พุ่มมาก พ.ศ. 2548 – ปัจจุบัน

ศิริชัย พุ่มมาก

บทนำ

ประเทศไทยมีศิลปะประจำชาติที่เรียกว่า ศิลปะไทย (Thai Art) อันเป็นผลงานการสร้างสรรค์ศิลปะที่บรรพบุรุษได้เลือกเอารูปแบบ เนื้อหา อุดมคติ วัสดุและวิธีการที่เหมาะสมกับรสนิยมและสภาพแวดล้อมทั้งปวงของคนไทยมาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ ปรากฏออกมาในรูปแบบของผลงานจิตรกรรมไทย ประติมากรรมไทยและสถาปัตยกรรมไทย ที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะเช่นเดียวกับภาษา วรรณคดี ขนบธรรมเนียมประเพณีของไทย ซึ่งเป็นสิ่งที่สืบทอดกันมาในความรู้สึกนึกคิดของสายวัฒนธรรมไทย สะท้อนให้เห็นถึงรสนิยมทางความงาม และความรู้ในวิทยาการแขนงต่างๆ ที่บรรพบุรุษไทยคิดค้นขึ้นหรือได้ศึกษาเอาจากแหล่งความเจริญข้างเคียง เป็นสิ่งแสดงความผูกพันของคนไทยกับสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ อันเป็นสิ่งสูงสุดของสังคมไทย ศิลปะไทยจึงเป็นมรดกทางวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่แสดงลักษณะทางความดีงามของสังคมไทยที่สืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

กล่าวเฉพาะงานจิตรกรรมไทยอันเป็นมรดกทางศิลปกรรมที่มีคุณค่ายิ่งแขนงหนึ่งของไทย ซึ่งอาจจะได้รับอิทธิพลมาจากศิลปะของประเทศอินเดีย โดยมีวิวัฒนาการที่สืบทอดกันมานานหลายร้อยปี จนมีเอกลักษณ์ที่เป็นของตนเอง ทั้งวิธีการเขียน การใช้เส้นสี ลักษณะลีลาการใช้เส้น สีที่อ่อนช้อย นุ่มนวล รวมไปถึงคติความบังคลาใจในการสร้างสรรค์ที่แตกต่างจากงานจิตรกรรมของชนชาติอื่น และจินตนาการของคนไทยแต่ละยุคแต่ละสมัย อีกทั้งยังสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นอยู่ ชีวิต สังคม ประเพณี ระบบกษัตริย์ และความศรัทธาในพระพุทธศาสนาได้เป็นอย่างดี (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ, 2528: 3)

จิตรกรรมดังกล่าวนี้จัดเป็นศิลปะแบบอุดมคติ ที่ให้ความรู้สึกเหนือธรรมชาติทั่วไป การพิจารณางานจิตรกรรมไทยจึงต้องใช้ความลึกซึ้งของภูมิปัญญาที่ดี และความเข้าใจในศิลปะประเภทนี้ควบคู่ไปด้วย ภาพผลงานที่มีการสืบทอดต่อเนื่องมานับหลายช่วงอายุคน ได้ปรากฏให้ผู้สนใจได้ศึกษาตามฝาผนังภายในพระอุโบสถ พระวิหาร พระมณฑป พระปราสาท พระระเบียง พระสถูปเจดีย์ ศาลาการเปรียญ ปราสาทราชวัง ตลอดจนผนังถ้ำและเพิงผา รวมไปถึงสมุดข่อย พระบฏ กาพย์มหาชาติ และตู้พระธรรมต่าง ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นงานศิลปะที่แสดงให้เห็นถึงความพากเพียรทางปัญญา อันเกิดจากความคิดและความบังคลาใจตลอดจนและความศรัทธาของบรรพบุรุษในการรวบรวมสิ่งดีงามเหล่านั้นมาบันทึกไว้เป็นงานจิตรกรรม เพื่อให้เป็นประจักษ์พยานแสดงความเจริญรุ่งเรืองทางด้านศิลปกรรม และมรดกทางศิลปวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่าที่ชนรุ่นหลังได้ศึกษาและสืบทอดต่อไป

ฉะนั้นแล้วในบทความนี้ข้าพเจ้าจึงต้องการนำเอาลักษณะขององค์ความรู้ต่างๆ ที่ได้ศึกษาจากงานจิตรกรรมไทยมานำเสนอ เพื่อแสดงให้เห็นว่าศิลปกรรมประจำชาติของไทยแขนงนี้นั้น เป็นต้นทุนเดิมของชาติพันธุ์ที่บรรพบุรุษในสังคมของอดีตได้สั่งสมไว้ เพื่อให้บุคคลปัจจุบันได้ใช้เป็นต้นทางแห่งการ

สร้างสรรค์ศิลปกรรมสู่ความเป็นสากลสมัยได้ ดังที่ข้าพเจ้าได้นำเอาลักษณะสำคัญของงานจิตรกรรม ประเพณีไทยมาปรับใช้ร่วมกับแรงบันดาลใจและแนวความคิดที่เกิดขึ้นเมื่อได้สัมผัสกับสังคมภาคใต้ปัจจุบัน เพื่อนำไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่มีความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะตน อีกทั้งยังมุ่งหวังว่าการเดินทางของ ศิลปะโดยอาศัยสาระจากกระบวนการดังกล่าวนี้ จะสามารถสร้างรูปแบบผลงานจิตรกรรมประเพณีไทยที่มี ความเป็นเอกลักษณ์ปักชำได้ต่อไปในอนาคต

ลักษณะสำคัญของงานจิตรกรรมประเพณีไทย

งานจิตรกรรมไทยเป็นงานศิลปกรรมที่สร้างขึ้นตามระเบียบแบบแผนที่ทำสืบต่อกันมาจนเป็น ประเพณี ที่มีความงดงามที่มีลักษณะเฉพาะประจำชาติ ซึ่งพอจะสรุปลักษณะสำคัญได้ดังต่อไปนี้

1. งานจิตรกรรมไทยส่วนใหญ่เขียนด้วยสีฝุ่นผสมกาว ซึ่งไม่ว่าจะเขียนบนฝาผนัง ผ้า ไม้ หรือ กระดาษ ฯลฯ ย่อมต้องมีการเตรียมพื้น และรองพื้นไว้เป็นอย่างดี

2. งานจิตรกรรมไทย เป็นงานศิลปะที่สร้างขึ้นในลักษณะของอุดมคติ มีรูปแบบและความงาม เหนือธรรมชาติ มีปรัชญาและแนวคิดทางศาสนา ทำให้เกิดการเนรมิตจากมโนภาพ ปรากฏเป็นรูปธรรม รูปร่างของสิ่งที่เขียนก็ได้อาศัยเค้าโครงจากสิ่งที่มีอยู่ในชีวิตของคนไทย ไม่ว่าจะเป็นท่าทางของบุคคล ปราสาทราชวัง อาคารบ้านเรือน สัตว์ แม่น้ำ ป่าเขา ก็ได้อาศัยธรรมชาติของสิ่งนั้น

3. งานจิตรกรรมไทย เป็นงานที่นำมาสร้างขึ้นใหม่ตามหลักเกณฑ์ของจิตรกรรมไทยที่เขียนสี เรียบๆ แบบๆ ใช้เส้นสีเข้มตัดเน้น แสดงรูปร่างของสิ่งนั้นๆ ให้ชัดเจน

4. งานจิตรกรรมไทยมีการกำหนดภาพให้มีระยะใกล้ ไกล โดยการยกตำแหน่งของภาพให้ สูงขึ้น หรือห่างออกไปโดยตำแหน่งที่ตั้งของสิ่งต่าง ไม่ได้ใช้ขนาดเล็ก ใหญ่ของภาพที่เขียนแสดงระยะ ของภาพอย่างภาพเขียนตะวันตก (วิบูลย์ ลีสุวรรณ, 2528 : 50- 52)

5. จิตรกรรมไทยมักจะแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับเทพและกษัตริย์ ซึ่งเป็นภาพตามคตินิยมมาตั้งแต่ อดีต เป็นความศรัทธาและเทิดทูนพระมหากษัตริย์ให้ทรงเป็นดังเทพ

6. ตัวภาพมีขนาดเล็ก ไม่นิยมแสดงความรู้สึกทางใบหน้า แต่สื่อความหมาย แสดงพฤติกรรม ต่างๆ ด้วยกริยาอาการ และอิริยาบถต่างๆ

7. รูปแบบของตัวภาพมีลักษณะคล้ายกัน เช่นภาพเทพ กษัตริย์ เจ้านาย ข้าราชการบริวารและ บุคคลสามัญ ฯลฯ ตัวภาพเหล่านี้มีรูปแบบเป็นแม่แบบที่มีลักษณะเฉพาะพิเศษ และนิยมเขียนตามแบบสืบ ต่อกันมา รูปแบบดังกล่าวนี้อาจคัดจากแบบจริงในธรรมชาติ หรือสร้างสรรค์จากจินตนาการ

8. ภาพที่สร้างขึ้นเพื่อแสดงเรื่องเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา รวมทั้งคติธรรมในพระพุทธศาสนา ให้ปรากฏเป็นภาพเขียนที่สื่อความหมายเป็นนามธรรม

9. ภาพแสดงกาลเวลาด้วยกริยาของตัวภาพ โดยไม่ใช้แสงเงา หรือความมืดสว่าง เช่นภาพ บุคคลนอนหมายถึงเวลากลางคืน

10. จิตรกรรมไทยประเพณีนิยมการแบ่งพื้นที่ฝาผนังโดยการใช้ลายเส้นลวด เส้นสันเทา เส้นฮ่อ เส้นแผง หรือแม้กระทั่งการใช้ภาพล่าน้ำ ภูเขา ต้นไม้ ถนน กำแพง เป็นเส้นแบ่งภาพ เพื่อการจัดองค์ประกอบของภาพเป็นกลุ่มเล็กๆ เรียงลำดับกันบนพื้นผนังอันกว้างใหญ่ ให้เรียงต่อเนื่องกันอย่างลงตัว และมีช่องไฟ

11. ลักษณะของอาคารบ้านเรือนหรือสถาปัตยกรรมต่างๆนั้น เขียนขึ้นประกอบกับตัวภาพให้เข้าใจเรื่องของภาพได้ มิได้เขียนเข้ามาตราส่วนให้สัมพันธ์กับตัวภาพบุคคล สถาปัตยกรรมจึงมักมีขนาดเล็กเพียงพอดีกับการคลุม หรือล้อมภาพบุคคลนั้น (วรรณิกา ณ สงขลา, 2533: 9-12)

ที่กล่าวมาข้างต้นนั้นเกิดจากการที่ข้าพเจ้าได้ศึกษาภาพจิตรกรรมฝาผนังทั้งในส่วนที่เป็นเอกสารและสถานที่จริง ซึ่งได้สรุปรวบรวมและนำเสนอให้เห็นเป็นข้อๆเพื่อง่ายต่อการทำความเข้าใจในผลงานจิตรกรรมดังกล่าว ทั้งนี้นอกจากจะพบว่ามีคุณค่าทางด้านสุนทรียศาสตร์และศาสนาอย่างสูงแล้ว ยังพบว่างานจิตรกรรมเหล่านี้ได้บันทึกเหตุการณ์ต่างๆ รวมถึงลักษณะบ้านเมือง สภาพแวดล้อม ชีวิตความเป็นอยู่ สังคม วัฒนธรรม ประเพณี อันเป็นประวัติศาสตร์ของชาติไว้ด้วย กล่าวได้ว่างานจิตรกรรมฝาผนังเป็นแหล่งข้อมูลขององค์ความรู้ที่ละเอียดและชัดเจนที่สุด ซึ่งข้าพเจ้าสามารถศึกษาถึงรูปแบบ กระบวนการ และลักษณะต่างๆเพื่อที่จะนำมาใช้ในการสร้างสรรค์งานศิลปะของข้าพเจ้า และนับว่าคุณค่าแห่งความงามของงานจิตรกรรมฝาผนังมีอิทธิพลและเป็นแรงบันดาลใจสำคัญในการที่จะสร้างสรรค์งานศิลปะของข้าพเจ้ามาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ พ.ศ. 2548 ถึงปัจจุบัน โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญสูงสุดคือ การสร้างรูปแบบจิตรกรรมไทยประเพณีที่มีความเป็นอัตลักษณ์บ่งชี้ได้ในอนาคต ซึ่งจะขออธิบายถึงผลงานของตนเองในแต่ละชุดของการสร้างสรรค์ ดังต่อไปนี้

การสร้างสรรค์ศิลปะของ ศิริชัย พุ่มมาก พ.ศ. 2548 – ปัจจุบัน

ผลงานสร้างสรรค์ชุด จินตภาพจากวิถีชีวิตในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย พ.ศ.2548

สำหรับผลงานชุดนี้ เป็นผลงานที่ข้าพเจ้าได้สร้างขึ้นในช่วงเรียนปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี โดยเกิดความคิดที่จะนำเอาส่วนของพื้นผิวที่รองรับรูปทรงต่างๆในงานจิตรกรรมฝาผนังวัดมาเป็นสื่อสัญลักษณ์เพื่อถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกต่างๆ ซึ่งประเด็นสำคัญจะอยู่ที่ภาพร่องรอยการกะเทาะที่เกิดขึ้นบนภาพจิตรกรรมฝาผนัง กล่าวคือ ข้าพเจ้าเปรียบเทียบความงามของภาพเขียนจิตรกรรมฝาผนังในอดีตนั้นเสมือนดังความงามของวิถีชีวิตผู้คนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่อาศัยอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ในส่วนของร่องรอยการกะเทาะที่เกิดขึ้นเปรียบเสมือนดังภาพความสงบสุขที่มีมาจากอดีตนั้นได้เริ่มสลายไปเพราะสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่

ภาพประกอบที่ 1 แสดงภาพร่องรอยการกะเทาะที่เกิดขึ้นบนจิตรกรรมฝาผนังวัด ซึ่งเป็นสื่อสัญลักษณ์ที่ข้าพเจ้านำมาใช้เพื่อถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกส่วนตน ในผลงานชุด จินตภาพจากวิถีชีวิตในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย พ.ศ.2548

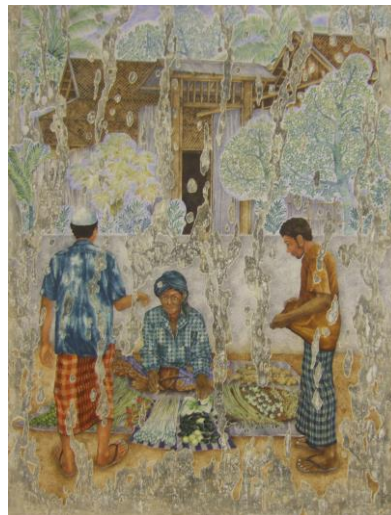
แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงาน

เป็นที่ทราบกันดีว่าสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบันนี้ได้กลายเป็นพื้นที่เกิดปัญหาความไม่สงบมากที่สุดของประเทศ ซึ่งปัญหาดังกล่าวยังไม่มิตีท่าว่าจะคลี่คลายลงได้ และนับวันจะทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีวิตของประชาชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม กล่าวคือในอดีตประชาชนอยู่อาศัยร่วมกันอย่างสงบสุข ในรูปแบบวิถีแห่งการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน แม้ว่าประชาชนของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้จะมีความแตกต่างกันเรื่องการนับถือศาสนา วัฒนธรรมประเพณี แต่เหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นส่งผลให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อน ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ดังเดิม เกิดความรู้สึกหวาดกลัว รวมถึงความรู้สึกแตกแยก จนกลายเป็นปัญหาที่นับวันจะ

ทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ ข้าพเจ้าได้ตระหนักถึงสภาพปัญหาความไม่สงบนี้และเล็งเห็นว่าปัญหาความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เปรียบเสมือนกับรอยกะเทาะที่เกิดขึ้นในงานจิตรกรรมไทย ซึ่งในอดีตงานจิตรกรรมไทยเหล่านั้นเคยมีความงดงาม วิจิตรตระการตา และมีความสมบูรณ์ แต่เมื่อกาลเวลาผ่านไปงานจิตรกรรมฝาผนังเหล่านั้นโดนแดด โดนฝน หรือเกิดจากความเสื่อมของวัตถุดิบที่ครูช่างนำมาสร้างสรรคทำให้เกิดร่องรอยการกะเทาะขึ้น ซึ่งปรากฏให้เห็นความเสื่อมสลายเป็นครรมา หวังเพียงให้คนรุ่นหลังเล็งเห็นคุณค่า และช่วยกันบูรณะซ่อมแซมต่อไป เปรียบเช่นเดียวกับปัญหาความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ประชาชนทุกคนต้องช่วยกันนำความสงบสุขกลับสู่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป

แนวความคิดในการสร้างสรรคผลงาน

ในการสร้างสรรคผลงานจิตรกรรมชุดนี้ ข้าพเจ้านำเสนอเรื่องราวของวิถีชีวิตอันสงบสุข ซึ่งมีขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นของประชาชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยในอดีตได้เปลี่ยนแปลงไป เพราะเกิดสถานการณ์ความรุนแรงขึ้นในพื้นที่ ส่งผลให้วิถีชีวิตอันสงบสุขเหล่านั้นกำลังจะเลือนหายไป ซึ่งเปรียบเสมือนร่องรอยการกะเทาะที่เกิดขึ้นในงานจิตรกรรมที่นับวันจะผุกร่อนไปตามกาลเวลา

ภาพประกอบที่ 2-3 แสดงภาพผลงานสร้างสรรค์ชุด จินตภาพจากวิถีชีวิตในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย พ.ศ.2548

ภาพประกอบที่ 4 แสดงภาพพื้นผิวฝาผนังที่มีร่องรอยการกะเทาะ ในผลงานสร้างสรรค์ชุด จินตภาพจากวิถีชีวิตในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย พ.ศ.2548

ผลงานสร้างสรรค์ชุด วิถีชีวิตพื้นถิ่นปักษ์ใต้ พ.ศ. 2552

สำหรับผลงานสร้างสรรค์ชุดนี้ เป็นผลงานที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นในช่วงของการศึกษาในระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปะไทย มหาวิทยาลัยศิลปากร กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นที่ที่ข้าพเจ้าสามารถได้เรียนรู้ภาพจิตรกรรมฝาผนังจากสถานที่จริงได้อย่างเต็มที่ เพราะมีวัดที่มีภาพจิตรกรรมฝาผนังมากมายให้ได้ศึกษา จนเกิดความเข้าใจในองค์ความรู้ของลักษณะสำคัญต่างของงานจิตรกรรมประเพณีไทย ตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ประกอบกับคำแนะนำจากคณาจารย์และศิลปินที่มีชื่อเสียงระดับชาติ ที่ส่งผลให้งานศิลปะของข้าพเจ้ามีพัฒนาการที่เปลี่ยนไปจากเดิม กล่าวคือ จากการเขียนตัวรูปทรงหรือตัวภาพขนาดใหญ่เพียง 2-3 รูปทรงบนพื้นผิวที่สร้างขึ้นให้มีร่องรอยการกะเทาะ เปลี่ยนมาเป็นการเขียนตัวรูปทรงหรือตัวภาพขนาดเล็กมากมายรวมกันเป็นกลุ่มใหญ่ ตามหลักการเขียนภาพจิตรกรรมประเพณีไทยทั่วไป อีกทั้งได้ตัดร่องรอยการกะเทาะออกไปจากพื้นผิวของผลงาน ทั้งนี้เพราะกระบวนการคิดของคณาจารย์ให้การแนะนำที่ว่า “แม้ว่าเราจะรับรู้และมีความหวาดกลัวกับสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เราก็ไม่ควรซ้ำเติมสถานการณ์ที่เป็นอยู่ให้ผู้คนรับรู้ผ่านงานศิลปะ แต่ควรที่จะถ่ายทอดภาพผลงานที่แสดงออกถึงความงาม ความสงบสุขที่มีมาในอดีต ผ่านงานศิลปะจึงจะมีแนวความคิดที่คมคายยิ่งขึ้นไป”

สำหรับอิทธิพลของงานจิตรกรรมประเพณีไทยในชุดนี้ ข้าพเจ้าได้อาศัยหลักการเขียนภาพจิตรกรรมไทยในสมัยอยุธยาตอนต้นมาเป็นแบบอย่างในการสร้างสรรค์ กล่าวคือ ภาพเขียนจิตรกรรมไทยในสมัยดังกล่าว จะใช้กระบวนการตัดเส้นตัวภาพหรือตัวรูปทรงก่อนการลงสี จากนั้นจึงใช้น้ำสีบางๆ ระบายลงบนรูปทรง ซึ่งวิธีการดังกล่าวจะทำให้เส้นที่ตัดในตัวรูปทรงได้แสดงออกอย่างชัดเจน สีที่ใช้ส่วน

ใหญ่จะเป็นโครงสร้างเครื่อง เช่นสีน้ำตาล สีแดง สีขาวและสีดำ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวได้กลายเป็นที่มาของสาระสำคัญในการสร้างสรรค์ผลงานชุดนี้

ภาพประกอบที่ 5 แสดงภาพจิตรกรรมฝาผนังวัดช่องนนทรี สมัยอยุธยาตอนต้น

แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงาน

ประสบการณ์การใช้ชีวิตในสังคมภาคใต้ 2 แห่ง คือ ในสังคมบ้านเกิดที่จังหวัดนครศรีธรรมราช กับสังคมที่อยู่อาศัยขณะศึกษาในระดับปริญญาตรีซึ่งเป็นสังคมของชาวมุสลิมในจังหวัดปัตตานี เป็นที่มาของการเรียนรู้และทำความเข้าใจในรูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้คนที่มีลักษณะต่างและลักษณะร่วมอย่างน่าสนใจ ดังที่บุริรัตน์ สามัตติยะ(2545: 5) ได้กล่าวไว้ว่า ด้วยลักษณะสภาพภูมิประเทศของแต่ละท้องถิ่น สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ความหลากหลายทางเชื้อชาติของผู้คน รวมไปถึงความคิดความเชื่อในเรื่องศาสนา ซึ่งโดยภาพรวมกล่าวได้ว่าชาวภาคใต้ตอนบนตั้งแต่จังหวัดสงขลาขึ้นไปส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ส่วนภาคใต้ตอนล่างโดยเฉพาะ 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (สตูล ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม หรือที่เรียกว่าชาวไทยมุสลิม เหล่านี้ล้วนมีผลโดยตรงต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้คนทั้งการประกอบอาชีพ ประเพณี วัฒนธรรม ที่แตกต่างกัน แต่เนื่องจากการติดต่อสัมพันธ์กันมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน ส่งผลให้ผู้คนในท้องถิ่นภาคใต้อย่างมีชีวิตผูกพันกันอันเป็นสำนึกร่วมในความเป็นคนภูมิภาคเดียวกัน ดังที่มีคำเรียกว่า “คนปักษ์ใต้” และยังมีผลถึงการรับเอาวัฒนธรรมบางอย่างไปใช้ในท้องถิ่นตน เช่น อาหารการกิน การแต่งกาย เครื่องใช้ ลักษณะทางสถาปัตยกรรม เช่นอาคารบ้านเรือน เป็นต้น จนเกิดเป็นการหลอมรวมทางวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์จนถึงปัจจุบัน

กล่าวเฉพาะถิ่นที่อยู่ทั้ง 2 แห่ง ซึ่งข้าพเจ้าผูกพันและประทับใจ ในรูปแบบการดำเนินชีวิตที่แม้จะแตกต่างกัน แต่ก็มีวิถีชีวิตที่งดงามของผู้คนในสังคมเหมือนกัน นั่นคือการรับสืบทอดวัฒนธรรม ประเพณีกันมาจากบรรพบุรุษ การอยู่ร่วมกันด้วยความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ พึงพาซึ่งกันและกัน และน้ำใจไมตรีของคนในท้องถิ่นต่อกันในท้องถิ่นเดียวกันหรือกับคนต่างถิ่น อันส่งผลให้ข้าพเจ้าใช้ชีวิตอย่างมีความสุข

ประกอบกับการศึกษางานศิลปะแล้วเกิดความประทับใจในรูปลักษณะของจิตรกรรมฝาผนังที่นอกจากจะมีคุณค่าในแง่สุนทรียศาสตร์แล้วยังแสดงถึงมรดกทางวัฒนธรรมของคนในสังคมที่ทรงคุณค่าทางประวัติศาสตร์อีกด้วย จึงเป็นที่มาและแรงบันดาลใจสำคัญในการสร้างสรรค์งานผลงานชุด “วิถีชีวิตพื้นถิ่นปักษ์ใต้” ขึ้น

แนวความคิดในการสร้างสรรคผลงาน

ข้าพเจ้ามองว่าวิถีชีวิตของผู้คนในพื้นที่ปักษ์ใต้เป็นสิ่งดีงามและมีคุณค่า เนื่องจากการอยู่ร่วมกันอย่างช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยของผู้คนในวิถีชนบทยังคงดำรงอยู่ กิจกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นล้วนแล้วแต่เป็นวัฒนธรรมพื้นถิ่นที่ทรงคุณค่า ควรที่จะได้รับการบันทึกและถ่ายทอดให้ได้ร่วมกันรับรู้ โดยนำกระบวนการทางเทคนิคจิตรกรรมไทยประเพณีมาผสมผสานเพื่อเสนอเรื่องราววิถีชีวิตของผู้คนในปัจจุบันที่ยังคงดำเนินอยู่อย่างเรียบง่าย แต่งดงามและกลมกลืน

ภาพประกอบที่ 6-7 แสดงภาพผลงานสร้างสรรค์ชุด วิถีชีวิตพื้นถิ่นปักษ์ใต้

ผลงานสร้างสรรค์ชุด ตลาดปักษ์ใต้ : ความกลมกลืนของความแตกต่างพ.ศ. 2555

ผลงานสร้างสรรค์ชุดนี้ เป็นผลงานที่ถูกสร้างสรรค์ขึ้นในช่วงที่ทำงานที่คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เป็นผลงานที่มีพัฒนาการที่สืบเนื่องมาจากผลงานชุด วิถีชีวิตพื้นถิ่นปักษ์ใต้ กล่าวคือผลงานชุดที่ผ่านมาจะอาศัยรูปแบบอิทธิพลของงานจิตรกรรมประเพณีไทยในสมัยอยุธยาตอนต้น ซึ่งจะใช้โครงสีโดยรวมแบบเอกรงค์ แต่ผลงานชุดนี้ข้าพเจ้าได้ศึกษารูปแบบของงานจิตรกรรมสมัยอยุธยาตอนปลาย และรัตนโกสินทร์ตอนต้น ซึ่งจะมีวิธีการตัดเส้นรูปทรงหรือตัวภาพก่อนลงสี หรือบางครั้งก็มีการตัดเส้นรูปทรงหรือตัวภาพซ้ำลงไปอีก เพื่อเป็นการเน้นค่าน้ำหนักของรูปทรงหรือตัวภาพนั้นๆ ให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น อีกทั้งในภาพผลงานมีการใช้เนื้อสีที่มีความหนามากยิ่งขึ้น พร้อมๆกับ

การใช้สีที่มีความหลากหลาย เช่น สีดำ ขาว แดง เขียว น้ำตาล ฟ้า เหลือง เขียว และสีทอง เป็นต้น ด้วยกระบวนการดังกล่าวส่งผลให้ผลงานในชุดนี้ให้ความรู้สึกสดชื่นด้วยคำสีที่มีความหลากหลาย พร้อมๆ กับคำนำหน้าที่น่าประทับใจปรากฏในตัวผลงานที่มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ภาพประกอบที่ 8 แสดงภาพจิตรกรรมฝาผนังวัดสุวรรณาราม สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น

แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ □ ผลงาน

จากประสบการณ์การใช้ชีวิตในสังคมปักษ์ใต้ ทั้งสังคมบ้านเกิดที่จังหวัดนครศรีธรรมราช และสังคมของสถานที่ทำงานที่จังหวัดปัตตานี ทำให้ได้เรียนรู้และทำความเข้าใจถึงรูปแบบการดำเนินชีวิต ทั้งในลักษณะร่วมและลักษณะแตกต่างอย่างน่าสนใจ ดังที่ บุรีรัตน์ สามัตติยะ(2545:6) ได้กล่าวไว้ว่า วิถีชีวิตของผู้คนในท้องถิ่นปักษ์ใต้ของไทยได้รับการหล่อหลอม ปรับเปลี่ยนและสืบทอดวิถีคิดในการดำเนินชีวิตมาอย่างยาวนาน และด้วยภูมิประเทศติดต่อกับทะเล หลายพื้นที่ได้กลายเป็นเมืองท่าสำหรับค้าขายกับชาวต่างชาติ ด้วยเหตุนี้คนไทยในภาคใต้จึงรับเอาวัฒนธรรมใหม่เสมอ ส่งผลต่อระบบความคิดความเชื่อที่หลากหลาย ดังจะกล่าวโดยภาพรวมได้ว่า ชาวภาคใต้ตอนบนตั้งแต่จังหวัดสงขลาขึ้นไปส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีรูปแบบวัฒนธรรมอีกรูปแบบหนึ่ง ส่วนคนภาคใต้ตอนล่างตั้งแต่จังหวัดปัตตานีลงมา ส่วนใหญ่ นับถือศาสนาอิสลาม หรือที่เรียกว่าชาวไทยมุสลิม ซึ่งจะมีรูปแบบทางวัฒนธรรมอีกรูปแบบหนึ่ง และนอกเหนือจากชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมแล้ว ภาคใต้ของไทยยังคงมีชาวพื้นเมืองอีก 2 กลุ่มคือชาวน้ำหรือชาวเล และชาวซาไก ที่มีรูปแบบวิถีชีวิตและความเชื่อแตกต่างกันออกไป

ดังที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าพื้นที่โดยรวมของภาคใต้ประกอบไปด้วยผู้คนที่มีความหลากหลาย ทั้งในด้านความคิด ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี แต่เนื่องด้วยชาวไทยเหล่านี้ได้มีการเชื่อมต่อกันมาอย่างยาวนาน ส่งผลให้ผู้คนในภาคใต้ยังคงมีวิถีชีวิตที่ผูกพัน อันเป็นสำนึกร่วมในความเป็นคนภูมิภาคเดียวกัน

พื้นที่ร่วมหนึ่งที่กลุ่มชนต่างๆในภาคใต้ได้ไปมาหาสู่และมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันคือ “ตลาด” อันเป็นศูนย์รวมใหญ่แห่งการนัดพบของผู้คนมาตั้งแต่อดีต ซึ่งในทางตรงแล้วนั้นตลาดจะทำหน้าที่สำหรับเป็นที่ซื้อขาย แลกเปลี่ยนสินค้า แต่ในทางอ้อมแล้วตลาดยังเป็นสถานที่สำหรับผสมผสานความหลากหลายแห่งวิถีผู้คน ให้มาพบปะพูดคุยและสร้างมิตรภาพที่ดีต่อกันอย่างกลมกลืน รวมไปถึงการถ่ายทอดวัฒนธรรมอันดีอย่างกว้างขวาง

แม้ว่าปัจจุบันภาคใต้ในบางพื้นที่โดยเฉพาะจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้เกิดสถานการณ์ความรุนแรงขึ้นโดยไม่มีทีท่าว่าจะหยุด สร้างความหวาดระแวงและความสงสัยแก่ผู้คน ภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในหลายๆครั้งเสมือนว่าภาคใต้กำลังเกิดความแตกแยก แต่ข้าพเจ้ายังคงรับรู้และมองเห็นภาพความกลมกลืนในความแตกต่างของผู้คนได้จากพื้นที่ร่วมที่เรียกว่า “ตลาดบักขี้ไต้” อันจะคอยทำหน้าที่ผสมผสานความเป็นคนไทยเข้าด้วยกัน

แนวความคิดในการสร้างสรรคผลงาน

ข้าพเจ้ามองว่า “ตลาดบักขี้ไต้” เป็นพื้นที่ร่วมหนึ่งที่จะผสมผสานความหลากหลายทางวัฒนธรรมให้มาดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างกลมกลืน การได้พบปะ พูดคุย สร้างความเข้าใจกันด้วยความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และไม่ตรีจิต จะส่งผลให้สังคมบักขี้ไต้เกิดความสงบสุข ภาพกิจกรรมในหลายๆแง่มุมที่เกิดขึ้นในตลาดสอนข้าพเจ้าได้เรียนรู้ว่า สังคมบักขี้ไต้แม้ผู้คนจะมีความแตกต่างกันในหลายด้าน ก็สามารถร่วมสร้างความกลมกลืนด้วยกันได้ เหล่านี้ควรที่จะได้รับการบันทึก และถ่ายทอดให้สังคมได้ร่วมกันรับรู้ โดยอาศัยกระบวนการสร้างสรรค์งานจิตรกรรมไทยแบบประเพณี

ภาพประกอบที่ 9-10 แสดงภาพผลงานสร้างสรรค์ชุด ตลาดบักขี้ไต้ : ความกลมกลืนของความแตกต่าง

ผลงานสร้างสรรค์ชุด สุนทรียะในความมืด พ.ศ. 2557

ผลงานสร้างสรรค์ชุดนี้ เป็นผลงานการสร้างสรรค์ชุดปัจจุบันที่มีพัฒนาการต่อเนื่องจากผลงานชุดที่ผ่านมา โดยอาศัยกระบวนการสร้างงานจิตรกรรมประเพณีไทยตามที่ได้กล่าวมาข้างต้นทุกประการ ซึ่งสาระสำคัญของผลงานการสร้างสรรค์ชุดนี้คือการสลายข้อกำหนดที่ว่า “ภาพจิตรกรรมไทยจะแสดงกาลเวลาด้วยกิริยาอาการ โดยไม่ใช่แสงเงาและความสว่างหรือความมืด เช่นภาพบุคคลนอนหมายถึงความมืด” แต่สำหรับผลงานชุดนี้ ข้าพเจ้าได้ทดลองสร้างบรรยากาศของภาพผลงานให้รู้สึกถึงเวลากลางคืนที่มีความมืด เพื่อถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกต่างๆออกมา อีกทั้งมีความมุ่งหวังว่าผลงานสร้างสรรค์ชุดนี้จะสามารถค้นพบรูปแบบกระบวนการสร้างสรรค์งานจิตรกรรมไทยแนวใหม่ที่มีอัตลักษณ์เฉพาะตนต่อไป

แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ □ ผลงาน

มนุษย์ทั่วไปมักจะได้รับการหล่อหลอมและปลูกฝังประสบการณ์ทางสุนทรียะทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อทุกๆสรรพสิ่งของธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันออกไป กล่าวโดยเฉพาะเรื่องราวของสิ่งต่างๆที่เกิดขึ้นในความมืดนั้น มีความหมายทางความรู้สึกที่แตกต่างออกไปอย่างสิ้นเชิงจากสิ่งที่อยู่ในแสงสว่าง ดังประเด็นตัวอย่างหนึ่งจากประสบการณ์ในวัยเด็กของผู้สร้างสรรค์เอง เมื่อครั้งปู่ย่าตายาย คนเฒ่าคนแก่เล่านิยายเรื่องผีสางให้ฟัง อันมีสาระสำคัญที่ว่าผีสางเหล่านั้นจะออกมาหลอกหลอนผู้คนในตอนกลางคืนที่มีความมืด ทั้งที่แท้จริงแล้วเรื่องราวดังกล่าวเป็นเพียงอุบายที่ท่านใช้สำหรับห้ามมิให้เราออกไปเที่ยวเล่นในที่มืด เพราะอาจจะเกิดอันตรายได้ง่าย สิ่งนี้เองได้กลายเป็นประสบการณ์ทางสุนทรียะหนึ่งที่สร้างความสะเทือนใจให้เกิดเป็นมโนภาพที่สั่งสมความรู้สึกของตนเองให้เกิดความกลัวต่อความมืดมาตั้งแต่วัยเยาว์

ผู้สร้างสรรค์จึงได้นำสาระข้อมูลที่กล่าวมาข้างต้น มาพิจารณาเพื่อทำความเข้าใจ และเกิดความคิดที่จะนำเอาความรู้สึกกลัวที่มีต่อความมืด มาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับเรื่องราวและเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย ทั้งนี้ได้ยึดเอาความรู้สึกส่วนตนที่ครั้งหนึ่งในอดีตเคยเป็นคนนอกพื้นที่และมองสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยความรู้สึกหวาดกลัว ปัจจุบันการได้ใช้ชีวิตในพื้นที่แห่งนี้และกล้าที่จะใช้ประสบการณ์ตรงของตนเองเพื่อศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมใหม่ที่แตกต่างออกไป ทำให้ได้เห็นแง่มุมความงามของวิถีชีวิตที่น่าสนใจ และเห็นว่าสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่แห่งนี้เปรียบเสมือนความมืดที่คอยบดบัง ครอบงำความรู้สึกในจิตใจของกลุ่มคนนอกพื้นที่ให้เกิดความวิตกกังวลและหวาดกลัว จนไม่กล้าที่จะเข้ามาเยี่ยมชม สัมผัสวิถีชีวิตอันงดงามของพื้นที่แห่งนี้เท่านั้น

แนวความคิดในการสร้าง □ ารสร้างสรรค์ □ ผลงาน

ผู้สร้างสรรค์เกิดแรงบันดาลใจที่จะนำภาพความงดงามแห่งวิถีชีวิตในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย มาถ่ายทอดให้สังคมภายนอกได้รับรู้ในทุกๆด้าน โดยอาศัยกระบวนการสร้างสรรค์ทางศิลปะหยิบยกรวบรวมกิจกรรมการดำเนินชีวิตของผู้คนท่ามกลางธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมช่วงเวลากลางคืน ซึ่งเป็นอีกแง่มุมหนึ่งที่น่าสนใจ เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าแห่งสุนทรียะในความมืดของชีวิตชายแดนใต้

ภาพประกอบที่ 11-12 แสดงภาพผลงานสร้างสรรค์ชุด สุนทรียะในความคิด

บทสรุป

ศิลปวัฒนธรรม เป็นมรดกอันสำคัญยิ่งของประเทศไทย ซึ่งผู้คนแห่งประเทศไทยต่าง ย่อมมีมรดกด้านวัฒนธรรมอยู่ด้วยกันทั้งนั้น กล่าวเฉพาะศิลปกรรมเป็นวัฒนธรรมสำคัญประการหนึ่ง ซึ่งสำแดงคุณสมบัติให้ประจักษ์ และเป็นเครื่องชี้วัด หมู่คนชาติพันธุ์แห่งบ้านเมือง หรือประเทศชาตินั้นๆ เป็นอยู่มาแต่อดีตกาลด้วยอริยธรรมเป็นเครื่องค้ำจุนเผ่าพันธุ์และสังคม ทั้งทางกายภาพและจิตภาพมีมากหรือน้อย ประณีตหรือหยาบกระด้าง กลุ่มเล็กหรือตื่นเงินเพียงใด(จุลทรรศน์ พยาฆรานนท์,2552:10)

ประเทศไทยมีผลงานศิลปะไทยอันเป็นมรดกสำคัญที่แสดงออกถึงเอกลักษณ์ประจำชาติอยู่หลายสิ่ง หนึ่งในนั้นคือผลงานจิตรกรรมแบบประเพณีไทย ซึ่งเป็นศิลปะแสดงออกด้วยความประณีตสวยงาม และความรู้สึกมีชีวิตจิตใจ บ่งบอกความเป็นไทยที่มีความอ่อนโยนอย่างชัดเจน การสร้างสรรค์นี้สืบต่อกันมาจนได้ลักษณะประจำชาติและรูปแบบที่เป็นพิเศษนิยม ผลงานสร้างสรรค์ที่ครูช่างเขียนขึ้นเพื่ออุทิศถวายเป็นพุทธบูชา ทั้งบนผนังภายในอาคารที่เนื่องในพุทธศาสนาและสร้างเนื่องด้วยบุคคลชั้นสูง เช่น พระอุโบสถ วิหาร พระที่นั่ง บนผืนผ้า(พระบฏ) บนกระดาน(สมุดไทย) เป็นต้น เหล่านี้ได้ส่งผลเป็นอานิสงส์แก่ผู้สร้างสรรค์ศิลปะรุ่นหลัง สามารถนำองค์ความรู้ต่างๆที่ปรากฏอยู่ในงานจิตรกรรมไทย ทั้งในส่วนของ

รูปแบบ วิธีการและแนวความคิด มาปรับใช้ในการสร้างงานศิลปะไทยที่มีความเป็นร่วมสมัยสากล ด้วยความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนให้ปรากฏเป็นศิลปะแห่งชาติพันธุ์ของไทยต่อไป

ในผลส่วนของการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของข้าพเจ้าในทุกๆชุดที่ได้กล่าวมาข้างต้นก็เช่นเดียวกัน ได้รับเอาหลักการทางแนวความคิด และวิธีการสร้างสรรค์ของภาพจิตรกรรมประเพณีไทยมาปรับใช้ในการสร้างสรรค์ศิลปะของตนเอง ทั้งนี้ก็เพราะการเกิดความรัก ความชอบ และเล็งเห็นความสำคัญในคุณค่าของผลงานดังกล่าว ซึ่งความรักและความชอบนี้เอง จะเป็นเส้นทางแรกเริ่มแห่งการค้นหาเพื่อสร้างความเข้าใจในองค์ความรู้ต่างๆที่ซ่อนอยู่ในตัวผลงาน เสริมสร้างให้ข้าพเจ้าดำเนินอยู่บนเส้นทางแห่งการสร้างสรรค์ศิลปะได้อย่างเข้มแข็งและไม่มีความหยุด

สิ่งสำคัญอีกประการ ที่เป็นตัวกระตุ้นสำคัญให้ข้าพเจ้าเกิดความคิดที่จะสร้างสรรค์ผลงานแนวจิตรกรรมไทยประเพณี ก็คือ การศึกษาภาพจิตรกรรมฝาผนังทั่วทุกภูมิภาคของไทย ทั้งในรูปแบบของเอกสาร และสถานที่จริง ดังกล่าวนี้ทำให้พบว่า ทั้งภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคอีสานนั้น มีผลงานจิตรกรรมฝาผนังที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะภูมิภาคอย่างชัดเจน แต่สำหรับภาคใต้ ภาพผลงานจิตรกรรมไทยเห็นจะพบได้ในตัวหนังสือตะลุงอันเป็นมหรสพพื้นบ้านของปักษ์ใต้เท่านั้น ส่วนภาพจิตรกรรมไทยฝาผนังปักษ์ใต้ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นฝีมือของครูช่างภาคกลางเขียนขึ้นฝากฝีมือเอาไว้ ส่งผลให้ปักษ์ใต้ไม่มีผลงานจิตรกรรมฝาผนังที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นของตนเอง ฉะนั้นแล้วความหวังสูงสุดอีกประการหนึ่งของข้าพเจ้าที่นอกเหนือจากการสร้างงานศิลปะที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนแล้ว ก็คือการได้สร้างงานจิตรกรรมประเพณีไทยที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นของปักษ์ใต้โดยแท้ และฝากฝีมือเอาไว้บนฝาผนังของวัดใดวัดหนึ่งในปักษ์ใต้บ้านเกิด เพื่อให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ลูกหลานชาวปักษ์ใต้จะได้ศึกษาสืบไปในอนาคต

บรรณานุกรม

จุลทัศน์ พยาฆรานนท์. **สาระสำคัญในงานจิตรกรรมไทยประเพณี**. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), 2552.

บุรีรัตน์ สามัตถิยะ. **ภาคใต้**. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิชย์, 2545.

วรรณิกา ณ สงขลา. **จิตรกรรมไทยประเพณี**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2533.

วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. **จิตรกรรมไทย**. กรุงเทพมหานคร: องค์การค้ำของครุสภา, 2528.

แบบประวัติส่วนตัวและผลงานทางวิชาการ

อาจารย์ศิริชัย พุ่มมาก

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

1. ประวัติส่วนตัว

1.1 เกิดวันที่ 13 ธันวาคม 2526

1.2 อายุ 31 ปี

1.3 การศึกษา

พ.ศ.	วุฒิปริญญา (ย่อ)	สาขาวิชา	สถาบัน
2552	(ปริญญาโท) ศ.ม.	ศิลปะไทย	มหาวิทยาลัยศิลปากร กรุงเทพมหานคร
2548	(ปริญญาตรี) ศ.บ. เกียรตินิยมอันดับ 2	ทัศนศิลป์	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

2. ประวัติการรับราชการ

วัน/เดือน/ปี	ตำแหน่ง	ระดับ	สังกัด
24 กุมภาพันธ์ 2553	อาจารย์	4	คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

3. ผลงานทางวิชาการ วิจัย งานสร้างสรรค์

งานวิจัย/งานสร้างสรรค์

ศิริชัย พุ่มมาก. (2548). จินตภาพจากวิถีชีวิตในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย พ.ศ. 2548

ศิริชัย พุ่มมาก. (2552). วิถีชีวิตพื้นถิ่นปักษ์ใต้

ศิริชัย พุ่มมาก. (2553). สัมพันธภาพแห่งวิถีชีวิตไทยในชายแดนใต้

ศิริชัย พุ่มมาก. (2555). ตลาดปักษ์ใต้: ความกลมกลืนของความแตกต่าง

ศิริชัย พุ่มมาก. (2557). องค์ความรู้จากลักษณะจิตรกรรมประเพณีไทย สู่อารยธรรมแห่งการสร้างสรรค์ศิลปะของ
ศิริชัย พุ่มมาก พ.ศ. 2548 – ปัจจุบัน

4. ผลงานสร้างสรรค์ที่ได้รับการตีพิมพ์และเผยแพร่ (ย้อนหลัง 4 ปี)

พ.ศ. 2554 -รางวัลที่ 2 การประกวดจิตรกรรมเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๔ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๔

-นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๔ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๔

-นิทรรศการศิลปะนานาชาติครั้งที่ 7 ณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

-นิทรรศการทศวรรษที่ 3 จิตรกรรมบัวหลวง หอศิลป์พระนางเจ้าสิริกิติ์

-นิทรรศการ 10 Thai Contemporary Artists Award From The Ministry of Culture Royal Thai Consulate – General Los Angeles USA.

-นิทรรศการร่วมสมัย ไทย-เวียดนาม

-นิทรรศการศิลปะ “ไท-ไทย” ณ หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

-นิทรรศการร่วมสมัย ไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ ณ หอศิลป์วัฒนธรรมภาคใต้

- นิทรรศการศิลปะสัญจร ณ หอศิลป์นครหาดใหญ่เฉลิมพระเกียรติ
- นิทรรศการศิลปะชายขอบไทย – มุสลิม ณ หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร
- พ.ศ. 2555**
 - นิทรรศการศิลปะนานาชาติครั้งที่ 8 ณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
 - นิทรรศการศิลปกรรมนานาชาติ (อาเซียน) ณ หอศิลป์มหาวิทยาลัยนเรศวร
 - นิทรรศการผลงานศิลปกรรม เนื่องในโอกาสเปิดหอศิลป์ศรีธรรมราชศึกษา
 - นิทรรศการศิลปกรรมกึ่งถาวร ณ คณะวิเทศศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตภูเก็ต
 - นิทรรศการศิลปกรรมอาเซียนอาร์ต ครั้งที่ 1 ณ หอศิลป์วัฒนธรรมภาคใต้
 - นิทรรศการงานสร้างสรรค์ทางด้านศิลปกรรม มอ.วิชาการ ณ ลาแมอาร์ทแกลเลอรี
 - นิทรรศการศิลปะไทย “จากรุ่น.....สู่รุ่น” ณ หอศิลป์มหาวิทยาลัยศิลปากร
 - นิทรรศการศิลปกรรมสาขาศิลปะประยุกต์ครั้งที่ 1 ณ ลาแมอาร์ทแกลเลอรี
 - นิทรรศการครุศิลป์ รุ่นที่ 1 ณ หอศิลป์ปิ่น จ.ปทุมธานี
 - นิทรรศการโครงการจิตรกรรมร่วมสมัยบนพื้นฐานวัฒนธรรมสี่ภาค มหาวิทยาลัยศิลปากร
- พ.ศ. 2556**
 - นิทรรศการศิลปะนานาชาติครั้งที่ 9 ณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
 - นิทรรศการผลงานกลุ่มครุศิลป์ รุ่นที่ 1 ณ หอศิลป์มหาวิทยาลัยนเรศวร
 - นิทรรศการประมวลผลงานศิลปินด้านทัศนศิลป์ ครุศิลป์สร้างสรรค์งานศิลป์กับศิลปินแห่งชาติ รุ่นที่ 1-2 โดยกรมส่งเสริมวัฒนธรรม
- เลอริ
 - นิทรรศการศิลปกรรม “ศิลป์ ครุศิลป์ 1 ” ณ แกลเลอรีปานิสา จังหวัดเชียงใหม่
 - นิทรรศการถ่ายทอดงานศิลป์กับศิลปินแห่งชาติ รุ่นที่ 4 โดยกรมส่งเสริมวัฒนธรรม
 - นิทรรศการ “ธรรมชาติสู่งานศิลป์” ณ ลาแมอาร์ทแกลเลอรี
 - นิทรรศการรวมบทกวีและภาพเขียนของเยาวชนชายแดนใต้ จากค่าย ดนตรี กวี ศิลป์ ณ ลาแมอาร์ทแกลเลอรี
- พ.ศ. 2557**
 - นิทรรศการศิลปกรรมอาเซียนอาร์ต ครั้งที่ 2 ณ หอศิลป์วัฒนธรรมภาคใต้
 - นิทรรศการผลงานศิลปกรรม นักศึกษาสาขาศิลปะประยุกต์ ครั้งที่ 1 ณ ลาแมอาร์ทแกลเลอรี
 - ร่วมแสดงผลงานสร้างสรรค์ นิทรรศการ Imprint..print ณ ซบาอาร์ทแกลเลอรี
 - ร่วมแสดงผลงานสร้างสรรค์ นิทรรศการ ครุศิลปะมัธยมศึกษา ณ หอศิลป์ร่วมสมัยเมืองคอน
 - เข้าร่วมโครงการเชิงปฏิบัติการและแสดงผลงานศิลปะ ในงาน Krabi Art Workshop for Andaman Museum ณ หอศิลป์อันดามัน จ.กระบี่
 - ให้ความอนุเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์ชุด ตลาดผักได้ ทำบัตรอวยพรปีใหม่ ประจำปี 2557
 - ร่วมแสดงนิทรรศการ Clay Ative จินตนาการผ่านดิน ณ ลาแมอาร์ทแกลเลอรี